

IN MEMORIAM

Profesor universitar dr.
Napoleon D. TOPALĂ

(1928 - 2008)

Ne îndreptăm, cu pași nevăzuți, spre finele primului deceniu al mileniului III. Lăsăm în urmă amintiri, fapte și realizări, în care o parte din visele noastre au devenit realitate.... Dar nu putem păși astăzi pragul spre viitor, fără a ne opri o clipă gândul asupra unui chip drag nouă, care a marcat în mod emblematic anul 2008: **Profesorul universitar dr. Napoleon D. Topală**, care ar fi trebuit să împlinească la început de an frumoasa vârstă de 80 de ani și de la a cărui trecere în lumea umbrelor s-au scurs la

mijloc de octombrie, două decenii...

Vorbind astăzi despre profesorul Napoleon Topală spunem, din păcate, „a fost”, gândindu-ne la omul energic, ferm, hotărât, exigent, dar cald și apropiat de colaboratori, părinte spiritual al Colectivului de Microbiologie al Facultății de Biologie de la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, precum și al Laboratorului de Microbiologie Industrială din cadrul Centrului de Cercetări Biologice Iași (astăzi Institutul de Cercetări Biologice Iași).

Spunem însă și vom spune mereu „este” și „va fi”, gândindu-ne la profesorul și cercetătorul animat de dorința de a dăruii din cunoștințele sale colegilor și discipolilor. De două decenii încoace opera sa științifică străbate „vie” timpul, constituind piatra de temelie a generațiilor de microbiologi ce se formează continuu pe băncile Școlii ieșene de microbiologie, al cărui ctitor a fost Profesorul Napoleon D. Topală.

Despre ilustrul nostru înaintaș au scris, în decursul anilor, condeie iscusite, (colaboratori apropiați, discipoli și prieteni deopotrivă); din acest motiv nu ne-am propus astăzi decât o readucere în amintire, pentru colegii noștri, care nu au avut, poate, șansa de a-i sta alături, a imaginii unui model didactic, pedagogic și de cercetare, a unui OM ce a contribuit din plin la afirmarea biologiei ieșene aplicativ - experimentale, în ultimele decenii ale secolului nu de mult încheiat. Facem acest gest de suflet, convingși fiind de adevărul potrivit căruia cineva trecut dincolo de hotarul vieții nu a murit, ci trăiește încă atâta timp cât noi, cei de aici nu l-am uitat, reînviindu-i amintirea prin gândurile și faptele noastre....

Născut în Moldova de Nord, în orașul Săveni, școlit în urbea natală și apoi pe băncile Liceului “Grigore Ghica” din Dorohoi, profesorul Napoleon Topală și-a desăvârșit pregătirea de naturalist în capitala culturală a Moldovei, absolvind în mod strălucit – cu titlul de „șef de promoție” – cursurile Facultății de Științe Naturale, la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, în anul 1950. Format sub mîna iluștrilor profesori ai vremii, care slujeau biologia românească ieșeană (Petre Jitariu, Petru Șuster, Constantin Papp, Oreste Marcu, Mariana Papafil ș. a.), tânărul absolvent a îmbrățișat cariera didactică universitară imediat după absolvire, slujind-o cu dragoste și devotament vreme de aproape patru decenii.

Având o temeinică pregătire biologică generală, care dubla în chip fericit formația științifică a fiziologului proaspăt format (doctor în fiziologie animală, sub conducerea acad. Petre Jitariu, în anul 1960), Napoleon Topală, căruia i s-a încredințat în anul 1961 disciplina de Microbiologie generală a dezvoltat în mod constant acest domeniu de graniță al cunoașterii biologice, fiind astăzi considerat, pe drept cuvânt, creatorul Școlii ieșene de Microbiologie.

Profesor de vocație, Napoleon Topală a încântat studenții prin claritatea și logica prelegerilor sale, pe parcursul anilor, într-o paletă consistentă de discipline: Microbiologie generală, Ecologia microorganismelor, Microbiologia substanțelor biologice active, Microbiologie industrială.

Considerat la Universitatea în care își desfășura activitatea „cel dintâi în timp, dar și cel dintâi în valoare”, Profesorul a îndrumat, începând din anul 1970, numeroase teze de doctorat (21 la număr), 6 dintre doctoranzi aparținând altor state (Irak, Coreea, Germania, spre care au translat numele și prestigiul conducătorului român, alături de titlul de doctor obținut pe meleaguri moldave).

Ca recunoaștere a calității activității sale didactice, Profesorul Napoleon D. Topală a fost distins în anul 1985 cu titlul de „*Profesor universitar evidențiat*”, după ce în 1979, alături de Profesorul Vlad Artenie, a fost onorat de Academia Română cu Premiul „*Emanoil Teodorescu*”, pentru realizările remarcabile pe tărâmul științelor viului. Stau mărturie în acest sens cele peste 160 lucrări

științifice publicate, care îi poartă semnătura, unanim recunoscute în țară și străinătate, atât pentru rigurozitatea metodologiei de lucru, cât și pentru forța de pătrundere și de interpretare a fenomenului biologic, lucrări care abordează probleme de fiziologie generală și comparată, imunobiologie, fiziologie, biochimie și ecologie a microorganismelor, microbiologie industrială și biotehnologie. În realizarea acestor lucrări autorul a făcut apel, în mod constant, la discipline conexe, astfel încât multe din paginile lor prezintă un real interes și pentru alte domenii de cunoaștere: medical, farmaceutic, alimentar, veterinar etc.

În plus, profesorul Napoleon D. Topală a organizat, începând din anul 1976, în sistem bienal, *Simpozionul de Microbiologie Industrială și Biotehnologie*, patru dintre ediții având loc la Iași (1976-1987), îngrijindu-se personal de tipărirea volumelor de lucrări științifice cumulative ale respectivelor manifestări.

În același timp a publicat valoroase lucrări de sinteză: *Mutageneza bacteriană* (în colaborare cu Șt. Kiss), „*Știința modernă și energia*” (sub redacția acad. I. Ursu), Ed. Dacia Cluj-Napoca, 1982, *Influența câmpului magnetic asupra reactivității imunologice*, în „*Acțiunea câmpului magnetic și electromagnetic asupra organismelor animale*” (coord. Acad. Petre Jitariu), Ed. Academiei R.S.R., 1987, precum și *Biotehnologia și societatea contemporană* (în colaborare cu Gh. Zarnea) în „*Realizări și perspective în ingineria genetică*” (sub redacția acad. M. Florescu), Ed. Politehnică, 1988, lucrări ce se constituie și astăzi într-un îndemn lăsat urmașilor pentru descifrarea tiparelor lumii vii.

Informat ca nimeni altul în specialitatea sa, profesorul era un interlocutor strălucit, ce te fascina și îți impunea respect. Totodată, îndrumător exigent, dar apropiat discipolilor săi, observator și cunoscător fin al personalității umane, domnia sa a știut să formeze, să armonizeze și să însufle viață unui colectiv în care fiecare se simțea în siguranță, gravitând cu toții, cu sufletul deschis în jurul nucleului său – PROFESORUL.

Pedagog în adevăratul sens al cuvântului, a sădit în sufletul colaboratorilor apropiați, numiți cu un zâmbet cald „copiii săi”, sentimentul responsabilității lucrului bine făcut și al muncii în echipă.

Iubit sincer de cei din imediata apropiere, pe care îi proteja prin lumina și forța spiritului său, temut și respectat de cei ce nu reușeau să se ridice la standardele impuse, profesorul Napoleon Topală constituia o prezență așteptată zilnic cu emoție în laboratoarele de lucru, de către toți colaboratorii care erau tratați cu vorbe bune, pline de prietenie, „semn bun” și zălog al reușitelor profesionale ale întregii echipe, ce îl bucurau și îl entuziasmau deopotrivă.

Plecat prea repede pe drumul amintirii, profesorul Napoleon D. Topală trăiește în sufletul fiecăruia dintre noi, reprezentând și astăzi, ca și ieri, „modelul” spre care tindem cu toții, în eforul împlinirii profesionale.

Suntem convingși că de undeva de departe, de acolo de sus, dintre astre, o părticică din energiile care i-au animat ființa ne apropie astăzi din nou, făcându-ne să ne aplecăm fruntea în semn de omagiu în fața amintirii sale.

Prof. univ. dr. Maria Magdalena Zamfirache

30 nov. 2008

Prof. univ. dr. Constantin Toma
membru corespondent al Academiei Române